

Posudek bakalářské práce
Anny Peltanové
Od Luthera k Lochmanovi. Posun ve výkladu Desatera

Bakalářská práce A. Peltanové byla předložena na katedře teologické etiky v oboru Evangelická teologie na podzim 2015 (odevzdána 5.12.2014)..

Forma a úroveň zpracování

Práce má všechny požadované náležitosti, formální úprava odpovídá požadavkům kladeným na písemné kvalifikační práce.

Práce má 67 stran, po odečtení povinných náležitostí, obsahu a seznamu literatury necelých 60 stran čistého textu. Seznam literatury čítá 20 položek, většinou monografií, z toho 5 německých. Vzhledem k volbě tématu je literatura zvolena logicky a dobře.

Hodně úsporný je poznámkový aparát (pouhých 30 poznámek), ale opět s ohledem na způsob zpracování látky to není zásadní nedostatek. Poznámky jsou zpracovány rovněž úsporně, formou zkrácených odkazů na literaturu, která je citována plně v seznamu literatury na konci práce. Chybí něm odkaz na Štefanovu recenzi (pozn. 1) a díla uvedená v pozn. 6, s nimiž autorka nepracovala, ale odkaz by přesto měl být úplný. Jinak je poznámkový aparát srozumitelný a přehledný.

Jazyk a styl práce.

Jazyk práce je poměrně pěkný, formulace srozumitelné, až na dvě tři místa, kde se vloudily nepřesnosti:

str. 11 – „utrpení je nejvyšším stupněm víry?“ - určitě ne samo utrpení, patrně snášet je s důvěrou je to, oč Lutherovi jde.

str. 30 – „nebyla zničena Sodoma?“ Tady zřejmě přehlédnutí: nebyla by zničena, kdyby..

str. 64 – postavení Boha? - spíše asi pojetí Boha, nebo pojetí božího vztahu k člověku.

Pravopisné chyby se sice nepodařilo eliminovat zcela, ale jejich počet, to jest chyba na přibližně každé třetí stránce, znamená, že pravopisně je práce podprůměrná, leč přijatelná.

Vymyká se strana 31, kde došlo ke kumulaci chyb.

Po stránce formální není tedy předložená práce sice nijak vynikající, ale není důvodu zpochybňovat její vhodnost k obhajobě.

Obsahové hodnocení

Obsahově je práce naprosto logicky a jednoduše rozdělena podle výkladu jednotlivých přikázání, se stručnou interpretací výkladu Lutherova, poté Lochmanova a nakonec pokus o shrnutí a porovnání.

Jde o poctivé shrnutí výkladů obou teologů, místy trpící příliš popisným stylem (více telegrafický souhrn textu než interpretace – nápadné např. u výkladu „nepokradeš“ str. 52). Krok od obsahu textu k jeho smyslu je zřetelně menší, slabší.

Věcně se dá vytknout kalkulace na straně 25, kde autorka předloží úměru: Boží milosrdenství : trest = 1000 : 4. To je převzato z jiného textu, nebo vlastní nápad? Čísla jsou v biblickém textu naprosto jasně symbolická, dělat z nich úměru nelze.

Menší nepřesnost je na str. 8 - „všechny zmíněné texty“ mají být v Knize svornosti, přičemž jsou zmíněny i texty, které v ní nejsou. Z uváděných textů jsou v Knize svornosti jen oba Lutherovy katechismy.

Snad by bylo dobré také vyložit „stavění kostelů jako skutek víry“ (str. 21) text zůstává u konstatování, že to Luther uvádí, ale nevysvětlí, proč.

Otázky k rozpravě:

- Když autorka charakterizuje povahu víry (str. 14 – víra jako dar), nezdůrazní, že víra je reformačně (a u obou sledovaných autorů) dynamický osobní vztah k Bohu (nikoli nauka, to přijde až v ortodoxii).

Přitom dobře charakterizuje zásadní rys vztahu k Bohu (str. 20), jímž je především důvěra u Luthera, především vděčnost u Lochmana (příznačný rys luterské a kalvínské reformace).

- Zákaz zobrazování (str. 26) - „autoři se neshodují téměř vůbec“? - postoj k modlářství je u obou jasný, rozdíl je třeba hledat v identifikaci konkrétních podob modlářství, ale že by se skoro vůbec neshodovali?

- Rozdíl mezi Lutherem a Lochmanem při výkladu o vztahu k autoritě (str. 39). Je pravda, že Luther zůstává u osobní roviny vztahu, zatímco Lochman reflektuje neosobní struktury a instituce – i tady by bylo vysvětlení dobré – jak se proměnila povaha státních a sociálních institucí za pět století. To by s obměnou platilo i k výkladu o přikázání „nepokradeš“ (str. 55) – u Luthera nechybí sociální rozměr (jak z textu vyplývá), bezpráví není individuální věc, je ovšem interpretováno jiným způsobem, než u Lochmana.

- u přikázání „nezcizoložíš“ (str. 51) se můžeme ptát, jak široce interpretovat příkazy Desatera. Předmanželský sex, který autorka zmíní, určitě není cizoložstvím – nicméně v církevní morálce se s tímto přikázáním houževnatě spojuje. Když už se o něm zmiňujeme, snad by bylo vhodné říci si, proč tomu tak je.

- Pravdivost a 9. přikázání – nelze říci, že by Luther vyjímal z platnosti tohoto přikázání autority (vrchnost, kazatelé, rodiče). Úkol, který jim ukládá, je bdít nad jeho dodržováním (přičemž platí jistě i pro ně), protože ve svém stavu stojí na místě božím, jsou povoláni dbát na dodržování řádu.

Závěr práce je stejně jako celý text skoupý na podrobnější interpretaci, shrnuje však některé základní rozdíly v přístupu, dané proměnou situace v čase a postihuje i základní shodu v reformačním pojetí Desatera, jako textu zaměřeného na křesťanský život ve svobodě a v důvěrném vztahu k Bohu, nikoli pod zákonem a nařízeními, která je nutno plnit, protože si tím lze cosi zasloužit.

V tomto ohledu autorka cíl své práce naplnila, byť způsobem, který není excelentní. Předložila poctivý výklad a porovnání dvou interpretací Dekalogu, s řadou drobných poukázání k dalším moderním interpretacím, kterému metodicky schází hlubší analýza jednotlivých otázek v souvislostech, což by práci posunulo do nadprůměru.

Vzhledem k uvedeným slabinám a nedostatkům pokládám práci za přijatelnou k obhajobě, s předběžným hodnocením slabší než standard – tedy „D“.

Praha 24. 1. 2015

doc. J. Halama, Dr.